

karj«. Posamezna dela iz literature bi lahko še dramatičizirali sami kakor n. pr. pripriprosto berilo »Lesena skleda« i. t. d. Gotovo leži mnogo pripravne snovi v skritih kotičkih naših misli. Ven z njo! Poleg žalosti, ki jo priloži vpoštev še tudi kaj veselega. Tudi tukaj mislim na prizore, ki jim ne manjka domačega poka, ne po duhu, ne besedi. Kmečka šala je po svoji priprostosti privlačna za vsakogar, ki je zdrave narave in ni omejenega duha. Časih potegne se ljubega Boga za konec halje, seveda vse to »brez zamere«. Videl sem »Romarja k sv. Roku«, ko mora iznajdljivi romar z vsakim navzočim začeti primen razgovor in končno v resnici potegne »Roka« raz stolico i. t. d. Morda ima kdo kaj boljše — naj torej pošlje!

Prav na višku je slovesnost, ako so fantje pevci. Za ta namen je pripraviti mnogo domačih pesmi, ki se pojejo zlasti v narečju. Ako bi narečje delalo težkoče, bi jih brez škode za umetniško vrednost preuredili v krajevno primerno jezikovno obliko. Nikakor pa bi ne bilo umestno narodne pesmi predvajati v pisni slovenščini, ako gre drugače boljše in če zadenemo struno kmečke duše močnejše z narečjem. Umetne pesmi ne spadajo semkaj, ker bi se tako malo ponašale kakor težki planinski čevlji na nogah k cilindru na glavi. Kdor je imel priliko videti in poslušati koroške pevce, bo skladnost, ki jo omenjam, razumel in pri zbiranju ali izvajanju bo najbolje zadel. Ali ni bila lepa ona koroška: »Jaz sim an burn pavre«?

Naši zbiratelji in skladatelji narodnih pesmi bi nam lahko dali mnogo primernega gradiva in vem, da bi največ pripomogli do namena, ki ga imajo predvidene zaključne slovesnosti.

Roko v roki z ravnokar omenjenim stoji smisel našega kmeta za lirika. Ni čudal živi v prosti naravi, kjer delajo družino ptičke pod nebom, ki jih najdemo v poetičnih izli-

vih tako naših najboljših pesnikov, kakor tudi v preprosti narodni pesemci, zrasli v zatišju kmečke kože. Kmečka muza je zložila pa tudi pesmi o zelenih travnikih in gozdovih, poljih in vinogradih, ter potisnila pero v roko dečve, poba, mamce ali gospodarja samega.

»Zdaj povim ano pesm, k'so jo napravili moj oča«, je začel neki fant ob zaključni slovesnosti naše kmetiške nadaljevalne šole. Drugi fant pa: »To pesm sim zloživ sama«. Ker seveda ne morem poznati vsi našo narodno poezijo, mi kontrola ni bila možna, vsekakor ni manjkalo v navedenih pesmih Lisičjakove šegavosti, ljirke poročene s praktičnim egoizmom, vere v Boga in svojo lastno pest. Garantirano v originalu je drugi kmečki fant prednašal svojo deklaracijo, saj ji je dal realno podlago »Naša nadaljevalna šola«. Ker smo vsi živeli dve leti v njej, ker je dalje oblika bila dovolj krepka, je naš subjektivni občutek nesramno zavračal vsako misel na pogrške v jambih in trojih; pesem je bila torej moderna in pesniku smo grozili ploskali.

Vsaka dolina ima ali je imela svoje poetične glasnike kakor Drabosnjaka, Lisičjaka, ki so peli iz vedrega srca, iz ljudske duše in mnogo teh pesemc je še raztrošenih liki nagelčkom, ki nas opajajo s svojim vonjem. Ti nagelčki naj cvetijo v naših kmečkih domovih, naša dolžnost pa je, da jih spravimo na svetlo. Naj pripomorejo, da bo stala naša doraščajoča kmečka generacija brez oklevanja in z obema nogama na vsakem koščku zemlje naših pradedov.

Upam, da sem podal vsaj nekaj k lažjemu umevanju značaja zaželjenega gradiva. Ko bo snov zbrana, jo objavim z imeni pošiljavcev.

Opomba. Zbrano snov je poslati na Vodstvo narodne šole na Prevaljah.

Splošne vesti

HOČEMO JASNOSTI

(Ker sem na shodu Narodne odbrane v imenu učiteljstva, ki mu že daljšo dobo načelujem, se čutim primoranega, da objavim svoja izvajanja in da istočasno lansiram naše zahteve v široko javnost.)

Materice, ki so v potu obraza rodile svoje otroke, spremljajo z žarom ljubezni razvoj svojega plodu, ker se zavedajo, da z njim rišejo brezkončno vez prošlosti s temno bodočnostjo.

Usoda njihovih otrok je usoda domovine, usoda človeštva, dvigajočega se in padajočega z duhom časa, liki gibanju brezmejne morske gladine.

Z vzgojo otroka je mati Špartanka vli-vala kapljice ljubezni v grudo svoje domovine, gradila večnost svojemu narodu. In gorje sinu, ki se je izneveril svoji vzvišeni nalogi: biti človek, biti Špartanec, biti in ostati zvesti sin svoje domovine.

»Mati sinu meč izdere in mu prsi z njim predere«, govori Špartanska mati v slovenskem kroju o sinu, ki zapušča narod v usodnem trenutku, tirajoč ga izpod svobodnega sonca v tujstvo prokletstvo.

Materam ob stran je usoda postavila nas učitelje, da vršimo delo zidarjev brezkončne večnosti človeštva.

Ni naša naloga, da učimo otroke v osnovnih vedah vseobče kulture, višje so naloge, ki jih stavljajo v naše delo mati, narod, cerkev, zgodovina.

Ni se še pokazal mlinski kamen, ki bi potapljal slovenskega učitelja v dno morja zaradi zgrešene vzgoje, ne pomnimo še, da bi bili naši gojenci ogroženi od špartanskega meča, zavedamo se pa, da vedemo svoj rod iz blatnih kolovozov zgodovine na uglajeno cesto bodočnosti.

Toda tu smo. Na razpotju smo. Kam drži na levo cesti, kam drži na desno pot.

Za nami so množice, mlade oči nas s skrbjo opazujejo, matere obupujejo. Kam?

Tu država — tam cerkev, vera, tu zakon — tam prst božji, greh, tu zapoved — tam prepoved, tu večnost pozemska — tam večnost brezkončna.

Kam? V katero smer?

Sv. Krizostom pravi, da je vsaka država od Boga, in da se imamo pokoravati vsakršni vladi.

Večni učitelj je dejal: Dajte cesarju, kar je cesarjevega, Bogu, kar je božjega. In Sokrat je umiral, da je utrdil svoje vzvišene nauke, pokoravati se državnim vladam v dnevi bridkosti.

Tu je ost, ki nam je zasajena v sredino srca! Zavedamo se, da je človeku potrebna morala, ker brez nje zaide v najnižje zablode. Zavedamo se, da je sokolska vzgoja visoko moralna in da je ta vzgoja povečinioma poverjena učiteljstvu, šoli.

Če šola do danes ni pokvarila slovenskega roda, ga tudi potom sokolstva ne bo. Česar nismo storili med štirimi stenami učilnice, upamo, da tudi ne bomo med štirimi stenami telovadnice.

Prisegli smo zvestobo kralju in domovini, prisegli, da bomo v duhu verske strpnosti gojili jugoslovenski rod v domovinski ljubezni in ti prisegi hočemo ostati zvesti.

Če je med zamorci varen katoliški misijonar, upamo, da bi moral biti tudi med katoliškim ljudstvom varen katoliški učitelj.

Toda čujte! Na oknih vzgojiteljev pokajo peklenški stroji, na šolska vrata lepijo mrtvaške glave, požigajo nam hiše, anonimno psujejo predstojnike, v anonimnih pismih nam groze s smrtjo in najemajo morilec.

Ne plašimo se ničesar, toda v imenu onih, ki se tega boje, zahtevamo, da nas država štiti, zahtevamo, naj cerkev kroti svoje podanike vsaj v toliko, da bodo istovrni

vestno sledijo svojemu ustanovitelju. Večbajo se mešani, moški in ženski zbori umetnih in narodnih pesmi.

PEVSKO DRUŠTVO »ZVON« V ŠMARTNEM

V Šmartnem pri Litiji deluje od l. 1927. dalje kot pevovodja tov. Maks Kovačič, šol. upravitelj, pri pev. zboru »Zvon«.

V l. 1929. v aprilu je priredil z zborom zelo uspeh koncert (moški in mešani zbor, dvospevi, 2 samospeva). L. 1930. v juliju je obhajalo društvo 40 letnico svojega obstoja ter proslavilo ta jubilej z veliko slavnostjo na prostem. Poleg domačega zbora je nastopilo še 9 drugih pevskih društev.

V l. 1931. je zbor naštudiral opereto: »Mežnarjeva Liska« in jo izvajalo z lepim uspehom v Šmartnem in v Zagorju. V l. 1932. pa je priredil istotako v Šmartnem in v Zagorju s prav lepim uspehom opereto »Kakor stari, tako mladi«.

Letos v jeseni pa namerava prirediti pevski koncert v spomin tridesetletnice smrti takratnega tuk. nadučitelja in ustanovitelja »Zvona« Ivana Bartla. Z zborom je nastopil pevovodja tov. Kovačič Maks ponovno že pri raznih proslavah, tako v Trbovljah (25 letnica »Zvona«), v Litiji (Jerebova proslava) itd.

Obmorski učiteljski dom

Ideja učiteljskega obmorskega doma, vem, ni nova; kljub temu pa smo mnogi, mnogi z navdušenjem prečitali sporočilo pripravljalnega odbora, ki je v eni prejšnjih

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

V LJUBLJANI, PREŠERNOVA ULICA ŠT. 3
S PODRUŽNICO NA MIKLOŠIČEVI CESTI ŠTEV. 13
je največja regulativna hranilnica v Jugoslaviji

Ima vlog nad 430.000.000 Din, rezervnih zakladov pa nad 10 mil. dinarjev

Za pupilne naložbe ima sodni depozitni oddelček, za varčevanje mladine izdaja domače hranilnice, za pošiljanje po pošti pa svoje položnice. Za vse vloge jamči mestna občina z vsem svojim premoženjem in davčno močjo.

Hranilnica kupuje in prodaja tudi devize in valute najkulantneje. Ta posel opravlja v svoji podružnici na Miklošičevi cesti.

Telefon centrale štev. 2016 IN 2616,

Telefon podružnice štev. 2367

Poštni čekovni račun centrale št. 10.553, — podružnice št. 16.138.

Uradne ure za stranke so od 8 — 12.

utegnili nemoteno vršiti svoje državne in nacionalne naloge.

Zahtevajo združeno Slovenijo. Tudi mi jo zahtevamo, toda v oni obliki, ki jo zahteva naš narodni in državni položaj. Da bo nekoč svobodno dihal sleherni Jugoslovčan, nam je porok naše delo, naš otrok, in otrok onih vladarjev, ki zmagovalno korakajo po svobodnih poljanah doslej zaslužnjega naroda. Slava rodu Karadorđević! Živel kralj!

Josip Lapajne — Cerklje.

— Vsi, ki radi hodite na letovišče ob morju, pristopite k snujočemu se društvu Učiteljski dom v Omišlju in pošljite prijavnice!

— Vsi, ki želite dati otroke v dobro oskrbo za okrepljenje ob morju, pristopite k snujočemu se društvu Učiteljski dom v Omišlju in pošljite prijavnice!

— Mesečni obrok in delež za dom v Omišlju bo določil ustanovni občni zbor po medsebojnem sporazumu, zato Vas to ne zadržuje, da bi ne poslali prijavnice takoj.

— V soboto dne 4. februarja bo ob 10. uri v šolskem radiu Strossmayerjeva proslava, ki jo bo oddajala licejska osnovna šola v Ljubljani. Spored: 1. Govor o Strossmayerju; govori ga M. Engelman. 2. Sokolska (dekliski zbor). 3. Br. Mokranjac: Kralja Petra garda (dekliski zbor). 4. S. Gregorčič: Strossmayerju, deklaracija. 5. Napev iz Medmura: Lastovski v slovo (dekliski zbor). 6. Narodna: Uspavanka (dekliski zbor). 7. Marija Grošelj: Iz šole grede (prizor). 8. Jenko: Bože pravde (dekliski zbor).

— JUU SRESKO DRUŠTVO V PTUJU naznanja učiteljstvu, da meseca februarja zaradi različnih ovir ne bo zborovanja.

— Proslava »Rdečega križa«. Po odredbi glavnega odbora »Rdečega križa« se bo letos vršila običajna vsakoletna proslava na dan krajevnega skupščine (dne 29. januarja, 5. ali 12. februarja). Glavni namen proslave je zainteresirati narod za delo »Rdečega križa« in opozoriti na njegove glavne naloge: v miru zbirati prispevke za podporo krajem, prizadevanje po elementarnih nesrečah in epidemijah ter zbirati sredstva za pripravo sanitetnega osebja za zdravila itd.; v vojni služiti kot pomožni organ državi in vojaški saniteti in skrbeti za družine padlih, vjetih ali v tujini interniranih. Izvršitev teh nalog pa zahteva sodelovanje vseh odraslih državljanov, posebej pa vseh državnih uradnikov, ki bi morali v tem oziru prednjačiti in služiti ljudstvu za vzgled. Na žalost se je ugotovilo, da naša država zaostaja za drugimi državami glede na število članstva organizacije, ki služi izključno le občinam narodnim interesom. Zaradi tega je glavni odbor »Rdečega križa« zaprosil notranje ministrstvo, da se naj letos proslava dne »Rdečega križa« izvede čim uspešnejše, in sicer: da se povsod nabirajo člani »Rdečega križa« in da se ustanove novi krajevni

odbori povsod, kjer še ne obstoje. Glede na to, da znaša članarina za člana le 20 Din letno, za podpornega člana 6 in za naročnike časopisa »Glasnik« 10 Din letno, je omogočeno večini državljanom, da postanejo člani »Rdečega križa«. Stvari v korist bo, če določijo neposredni starešine po enega podrejenega uradnika za nabiranje članov.

»Daj-Damov« avtomat, kot čarodejca aparat za mal denar užitka pričara brez napitka.

— Opozorilo načelstvom kmetijskih podružnic glede pobiranja naročnine za »Kmetovalca« in članarine Kmetijske družbe. S presodno Kmetijske družbe v zadrugo so nastale nekatere nejasnosti pri pobiranju naročnine za »Kmetovalca« v znesku 25 Din in članarine ali zadrugnega deleža v znesku 10 Din, katerega je plačati vsakemu pristopivšemu članu k zadrugi enkrat za vselej. Vred tega podajamo potrebna pojasnila. — Predvsem je vplačanje naročnine za »Kmetovalca« nujno, ker se vsake številke lista tiska samo toliko, kolikor je bilo do časa izdaje naročnikov. Poznejši naročniki torej ne bodo mogli prejeti vseh števil. Na to opozarjamo osebno načelstva in tajništva podružnic, sploh vse nabiralce naročnikov za »Kmetovalca«. — V l. številki »Kmetovalca« smo natančno pojasnili, kako se bo list urejeval in izdal. Poleg strokovnega dela bo izhajal tudi »Vnovčevalec«, v katerem bodo pojasnjene vse zadeve glede posredovanja in nakupa pridelkov naših članov in naročnikov. Član brez glasila »Kmetovalca« nikakor ne more biti poučen o vseh poslih, ki jih izvršuje Kmetijska družba za svoje člane. Zato poudarjamo, da je neobhodno potrebno vsem članom naročiti in čitati tudi »Kmetovalca«.

»Za čas, ko nimaš a se občasno«
»Tempo« čitaj na obroke

LJUBLJANA Za gotovino: MARIBOR
Gledališka 4 Selenburgova 4 Slovenska 18

— Zemljepis in zgodovino v osnovni šoli poučujete najlaže, ako naročite »Zemljepisno učno snov« za III. in IV. razred osnovnih šol in »Zgodovinsko učno snov« za III. in IV. razred osnovnih šol od Janko Polaka, ki se naroča v knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali Mariboru. Cena knjigam za III. razred je 9 Din, za IV. razred pa 10 Din. Naročite takoj, dokler je še kaj zaloge!

Delovanje učiteljstva na glasbenem polju

MLADINSKI PEVSKI ZBOR IN ŠOLSKI ORKESTER V PODPECI. V poročilu o delovanju mladinskega pevskega zbora in šolskega orkestra, je pomotoma izpadlo, da vodi oboje tov. Muršec.

Mladinski pevski zbor in pevski zbor odraslih v Bevkah.

Dolgoletni član UPZ tov. Josip Trpin je ustanovil 1930. mladinski pevski zbor v Bevkah. Našel je takoj mnogo sodelavcev pri otrocih in podpore pri odraslih. Neustrašeno in z vsem ognjem izvežbanega pevca se je vrgel na delo. Velik uspeh je doživel s prvim nastopom v Bevkah, ki je bil prirejen kot samostojen koncert in s koncertom na Vrhniki. Vsi poslušalci so bili navdušeni nad programom in izvajanjem. — Kakor nam pa zatrjuje ustanovitelj in voditelj zbora, večba še nadalje svoje mlade pevke in pevce, ter bi rad nastopil ob primernih prilikah v Ljubljani. — Zbor si je postavil nalogo, gojiti in širiti narodno, umetno in cerkveno pesem. Nastopil je do sedaj tudi na vseh šolskih in izvenšolskih proslavah. Povsod je dobrodošel in zaželen. Danes šteje 40 mladih grl.

Ko so uvideli starejši, delo mladinskega pevskega zbora, so bili navdušeni za ustanovitev mešanega pev. zbora odraslih. Ta pevski zbor je bil ustanovljen v decembru 1932. Že takoj v početku šteje 30 pevcev in pevk, ki marljivo obiskujejo pevske vaje in

številke dodal našemu »Učiteljskemu tovarišu« reklamne letake.

Že na ustanovnem sestanku Ekskurzijskega odbora, katerega so se udeležili v predlanskih božičnih počitnicah številni tovariši in tovarišice, smo postavili v program učiteljskega ekskurzijskega udejstvovanja tudi potrebo letoviščarskih in počitniških domov, tako na morju kakor tudi v planinskih krajih. In je bil ves ta temeljni program EO sprejet soglasno in z odobravanjem. Če tudi smo že takrat načeli vprašanje učiteljskega obmorskega doma, pa ne trdim, da smo vprav člani EO sprožili kot prvi misel potrebe takega našega krova. Vem, da so prav naše tovarišice in tovariši že od takrat, ko se je pričela na splošno uveljavljati potreba zahajati na morje, iznesti tako misel. Tovarišice in tovariši, s katerimi smo se kdajkoli srečali na Malinski, Omišlju, Krku, Rabu, Bolu, Jelsi ali koderkoli na našem modrem Jadranu se bodo spomnili, kako smo v razgovorih vedno soglašali: tudi učiteljstvo mora dobiti svoj obmorski učiteljski dom!

Ne samo, da so nam bili v tem pogledu za zvezdo vodnico drugi stanovi, (n. pr. uslužbenci dunajske občine so že pred vojno posedovali lasten penzionat na Rabu), za krepak oslon naših namer so nam tudi bratje Čehoslovaki, ki imajo svoje domove na Kupariju in že tudi drugod. Sicer pa stoji ob Jadranu tudi domovi, ki so bili last zadrugarjev — učiteljev izvidravske banovine. Zanimiva je ta stvar v posebej še toliko, da imamo mi iz središča vseh banovin skoro najbližjo zvezo z morjem, pa so ostale banovine že pred nami. Lahko nas — (ki imamo do morja z

avtobusom preko Kočevja, Broda na Kolpi in Delnic do Sušaka) le pičlo predpoldne oblije rdečica — sramu.

V oprostitveh pa naj nam služi olajševalna okolnost; namreč: da je učiteljstvo v naši banovini ekonomsko najslabše podprto. Kljub temu pa je misel skupnega letovanja iz prakse prišla prav od nas.

V starih »zlatih« časih je agilni naš Slavko Mrovlj — zdaj je menda v Slovenjgradu — imel v malem kompletno učiteljsko obmorsko kolonijo. V zvezi s Ferijalnim savezom je dobil tudi svoj lasten objekt v Bolu na otoku Braču in kasneje v Jelsi na otoku Hvaru. Praksa je menda pokazala, da ni možno spraviti v koloniji pod isto streho dva tako raznovrstna letoviščarja: učitelja in dijaka. V koloniji mora biti disciplinirani temelj vsega, pa vemo, da se isti predpisi težko raztegajo na letoviščarje, ki so v letih, stanu... itd. tako različni.

Preko vseh teh poizkusov in vab smo prišli do tega, da leži pred nami povabilo pripravljalnega odbora. Gotovo zelo pomembna tiskovina! Razumljivo, da je vzbudila v naših vrstah mnogo razpravljanja. Škoda, da se niso izrekli že vsaj nekateri naši tovariši o zadevi v »U. T.«, škoda tudi, da so se pokretniki skrili za brezimni pripravljalni odbor. Morda bi potem ne padli očitki, kakor sem jih nekaj že sam čul. Naj jih navedem le nekaj, da spoznamo mišljenje »širokih« krogov. Če so do tega upravičeni, boste uvideli sami. Oni dan sem prišel skupaj s tovarišem, ki mu ne smem prisoditi pretežkih življenjskih križev. Vem tudi, da je član nekake sreskega društva in kot tak bi že moral